

Stichting Noord Nederlands Orkest

Geadviseerd subsidiebedrag: € 8.102.600

Gevraagd subsidiebedrag: € 8.102.600

Over de instelling

Stichting Noord Nederlands Orkest, podiumkunsten, symfonieorkesten, Groningen

Het Noord Nederlands Orkest, met als thuisbasis Groningen, verzorgt concerten met vier eeuwen aan symfonisch repertoire in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe. Als huisorkest van de noordelijke theaters bouwt het relaties op met inwoners, amateurgezelschappen, culturele en maatschappelijke instellingen en het onderwijs. Het orkest richt zich op zowel innovatieve grootschalige projecten, waarin actuele maatschappelijke thema's worden gekoppeld aan groot-symfonische werken, als toegankelijke kleinschalige producties voor de hele regio. Het orkest heeft drie rollen voor zichzelf bepaald: aanjager, producent en ontwikkelaar.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.16 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Noord Nederlands Orkest een subsidiebedrag toe te kennen van € 8.102.600.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad heeft een positieve indruk van het artistiek functioneren van het Noord Nederlands Orkest, met name op het gebied van programmering. Het orkest betreedt niet de geijkte paden, maar staat in plaats daarvan voor spannende programmering, solisten, dirigenten en jonge aanstormende talenten. De raad is onder de indruk van het ingediende activiteitenplan, dat in inhoud en uitstraling enthousiasmeert.

Het orkest kende in de periode 2021 - 2024 volgens de raad een paar artistieke hoogtepunten. Het MENA Stadsfestival met muziek uit het Midden-Oosten en Noord-Afrika was een groot succes. Dit was een samenwerking met SPOT Groningen, NITE (Club Guy & Roni, Noord Nederlands Toneel), De Wijk De Wereld en Forum Groningen. Daarnaast mag Lowlands niet onbenoemd blijven, met 25.000 bezoekers voor Beethovens Negende Symfonie. Dit optreden eindigde als eerste klassieke muziekkuitvoering ooit in de Europese Festivalact Top 100 (op

plek 33). De positieve aandacht die het Noord Nederlands Orkest kreeg op Lowlands en in de media verheugt de raad. Hij denkt dat dit niet alleen het orkest zelf goed doet, maar ook de bredere klassieke muzieksector.

De raad vindt de programmering van het orkest interessant. Een grote hoeveelheid aan projecten wordt in twee heldere programmaliijnen gepresenteerd: 'Core Classics' en 'Specific Sounds'. 'Core Classics' omvat symfonische werken in traditionele concertprogramma's en in minder conventionele vormen voor nieuw en jonger publiek. 'Specific Sounds' omvat nieuwe concertformats en (grootschalige) engagementproducties rondom klassieke meesterwerken.

De raad ziet uit naar de aankomende 'Specific Sounds'-productie van de Achtste Symfonie van Gustav Mahler. Hierin wordt ingezoomd op de reden waarom Mahler deze symfonie schreef: hij ontdekte dat zijn vrouw Alma een verhouding had met architect Walter Gropius. Aan de productie wordt een randprogramma voor jongeren gekoppeld rond seksualiteit.

Ook is de raad te spreken over het concept van 'Masterpiece', waarbij een bekend symfonisch werk wordt ontrafeld en voorzien van historische of maatschappelijke context door middel van kleinschalige concerten, lezingen en bijdragen van schrijvers en filosofen. Er wordt tevens een interactie tot stand gebracht tussen het publiek en de dirigent en individuele orkestmusici.

De raad is verheugd over de voortzetting van de concerten met film- en gamemuziek, die in de periode 2021 - 2024 veel publiek hebben getrokken. Zo vindt hij de programma's met musici uit andere disciplines aansprekend. De raad waardeert het dat het orkest bijvoorbeeld samenwerkt met popartiesten.

In de periode 2021 - 2024 heeft het Noord Nederlands Orkest Eivind Gullberg Jensen als nieuwe chef-dirigent aangenomen. Hartmut Haenchen werd de tweede vaste gastdirigent naast vaste gastdirigent Anthony Hermus. De contracten van de chef-dirigent en Hartmut Haenchen lopen af in 2025, maar blijkens het plan wordt er gestreefd naar herbenoemingen. De concertmeesterstoel liet in de afgelopen periode veel wisselingen zien. De raad hecht aan een zekere continuïteit in de artistieke leiding binnen het orkest.

De raad waardeert het dat het orkest zoveel mogelijk compositieopdrachten probeert te verstrekken aan componisten uit verschillende genres, leeftijdsgroepen en achtergronden. Een verdere uitwerking hiervan ontbreekt in de aanvraag. Wel heeft de raad in de periode 2021 - 2024 geobserveerd hoe het orkest stappen zet op dit vlak. Hij is enthousiast over de concertserie 'Black Pearl', waarin compositiewerk van Afro-Amerikaanse componisten centraal staat.

Hij kan zich voorstellen dat deze serie geïntegreerd wordt in de reguliere programmering.

De raad waardeert verder de brede aandacht die het Noord Nederlands Orkest heeft voor talentontwikkeling. Zo vindt het orkest het van cruciaal belang om directiemogelijkheden voor jonge dirigenten te creëren. Daarom nodigt het vaak (inter)nationaal aanstormend toptalent uit, met speciale aandacht voor vrouwelijke dirigenten. Daarnaast werkt het orkest samen met de Nationale Master Orkestdirectie (NMO) van de conservatoria van Den Haag en Amsterdam. Het orkest organiseert masterclasses en werkt mee aan afstudeerconcerten van de directiestudenten. Ook werkt het samen met de compositieafdeling van de conservatoria van Groningen, Amsterdam en Den Haag. Voor jonge getalenteerde compositiestudenten maakt het orkest een week per jaar vrij om hun composities met het orkest uit te proberen en een professionele geluidsopname te maken. Het orkest wordt in die week gedirigeerd door de directiestudenten van de NMO.

Daarnaast is er oog voor talentontwikkeling van bachelor- en masterstudenten die stage willen lopen in het orkest. Na een succesvolle auditie mogen studenten van het conservatorium in Groningen drie weken lang meedraaien in het orkest onder begeleiding van een mentor. Het orkest geeft aan dat het in grootschalige producties doorgaans Groningse conservatoriumstudenten van de opleidingen Klassiek, Jazz en HaFaBra (harmonie, fanfare en brassband) betreft.

Maatschappelijke betekenis

Het Noord Nederlands Orkest kon vanaf 2023 zijn lang geplande grootschalige engagementproducties uitvoeren. Hierbij werd bekend symfonisch repertoire in een nieuw daglicht geplaatst door het te verbinden aan actuele maatschappelijke thema's. In '1000 Stemmen, ik ben beter dan jij?!' werd muziek van Wagner gecombineerd met muziek van rapper en *spoken word*-artiest Typhoon. Dit was een samenwerking met duizend jongeren van tientallen scholen voor voortgezet onderwijs en mbo, de JongerenTop en het Discriminatie Meldpunt Groningen. In maart 2024 werd een vervolg hierop georganiseerd rondom de muziek van componist Charles Ives. De raad waardeert deze producties in de regio.

De raad merkt op dat het Noord Nederlands Orkest goed in contact staat met een aantal maatschappelijke instanties, waar het orkest kleinschalige optredens verzorgt. Zo gaf het orkest reeds concerten in het Martini Ziekenhuis, zorginstellingen voor ouderen en azc's. In samenwerking met Stichting Embrace, die ook de orkestmusici voorbereidt en ondersteunt in de uitwerking, onderzoekt het orkest de haalbaarheid van een groots opgezet en toegankelijk zorgconcert in de nabije toekomst.

Het Noord Nederlands Orkest is goed zichtbaar in de eigen regio. In samenwerking met elf regionale concertzalen stemt het orkest vraag en aanbod

af, ontwikkelt het nieuwe concertformats en scherpt het voortdurend zijn visie op programmering en publieksbereik aan. Met concerten buiten de concertzaal, in de openlucht en op kleinschalige locaties bereikt het orkest de geografische haarvaten van de regio.

Het Noord Nederlands Orkest licht in de aanvraag voldoende toe hoe het de kernwaarden van de Fair Practice Code toepast, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen. De instelling gaat in de aanvraag voldoende in op sociale veiligheid op de werkvloer. Beleid aangaande sociale veiligheid wordt geborgd door een onafhankelijke vertrouwenspersoon, daarnaast wordt mogelijk een interne vertrouwenspersoon opgeleid. Het orkest beschrijft voldoende hoe het eerlijke beloning van personeel en medewerkers nastreeft. Het is aangesloten bij de cao Nederlandse Orkesten en de cao Remplaçanten Nederlandse orkesten; voor kantoormedewerkers volgt het orkest het loongebouw van de cao Rijk. Het orkest wijst erop dat het uit financiële overwegingen vrijwel uitsluitend deeltijdcontracten kan aanbieden aan nieuwe musici. Het vraagt aandacht voor het feit dat dit een complexe orkestplanning oplevert.

Het orkest geeft aan dat het huidige organisatiemodel onvoldoende ruimte biedt om optimaal gebruik te maken van de aanwezige expertise en dat het beperkt ruimte biedt voor eigenaarschap en loopbaanontwikkeling van musici. Omdat dit de innovatie van het orkestbedrijf in de weg staat, gaat het orkest de komende periode onderzoeken welk organisatiemodel het beste past bij een modern werkgeverschap – dit model wil het in 2026 implementeren. Het orkest geeft hiermee blijk van een sterke toekomstgerichte blik.

Het Noord Nederlands Orkest licht uitgebreid zijn diversiteitsbeleid toe. Het orkest is in 2023 met externe coaches gestart met een meerjarig bewustwordingsproces over de betekenis en het belang van diversiteit en inclusie. De komende tijd richt het orkest zich op werving en selectie van raad-van-toezichtleden en kantoormedewerkers met een – in brede zin – diverse achtergrond.

Toegankelijkheid

Het Noord Nederlands Orkest stelt vast dat het aandeel jongeren in het publiek groeit. Dit ziet het orkest vooral bij de 'Specific Sounds'-programmering, zoals 'Masterpiece', de avonden van 'Club NNO', het programma rond het MENA Stadsfestival, de 'Tussen de musici'-concerten en bij openlucht- en festivalconcerten.

Met zijn vele educatieve activiteiten maakt het orkest een wezenlijke impact in de primaire speelregio. Er is brede aandacht voor primair en voortgezet onderwijs en voor kinderen in azc's. Daarnaast organiseert het participatieprojecten met amateurmusici uit onder andere de HaFaBra-sector in 'NNO goes HaFaBra' en

met amateurzangers in 'From Scratch'. De raad is enthousiast over deze activiteiten.

De raad ziet dat de educatieve projecten nauw aansluiten op de behoefte in de regio. Zo bepaalt het orkest samen met partners uit het speciaal onderwijs wat er wordt gemaakt voor deze doelgroep; in 2025 begint een pilot om nieuw aanbod te ontwikkelen. Een goed voorbeeld van een geslaagd educatieproject vindt de raad verder 'Move it!', een tweejaarlijks programma van het orkest en Club Guy & Roni waarin driehonderd leerlingen uit het voortgezet onderwijs, vmbo en speciaal onderwijs tien weken lang met dans-, muziek- en theaterdocenten werken. De volgende editie van 'Move it!' zal plaatsvinden in 2026. Daarna wordt in overleg met de educatieve partners besloten of en in welke vorm dit project een vervolg zal krijgen.

De raad kijkt uit naar het online educatieprogramma 'NNOotjes' dat het orkest zal ontwikkelen voor mensen met een kleine beurs.

Het orkest zet zich actief in voor toegang tot muziekonderwijs. Om dit te bewerkstelligen, doet het orkest mee aan regionale en landelijke overleggen, waaronder de stuurgroep en werkgroep 'Meer Muziek in de Klas'. Ook is het orkest partner van de Kindermuziekweek.

Samen met Crosswise en het Prins Claus Conservatorium (Hanzehogeschool Honours-afdeling) start het orkest met ingang van seizoen 2024 - 2025 een Digitaal Ontwikkellab (DOL). Onderzocht wordt of digitale technologie het gedrag en de beleving van het publiek kan beïnvloeden en zo ja, op welke wijze. Ook onderzoekt het orkest het mogelijke effect op de creatieve processen van het orkest, en de technische mogelijkheden en dynamiek van speellocaties. Hiermee sluit het Noord Nederlands Orkest als enige symfonieorkest aan bij 'META VENUES', een Creative-Europe-project dat de digitale impact onderzoekt op het functioneren van musici, publiek en andere betrokken professionals. Dit onderzoek richt zich op de muzieksector, de orkestsector en het muziekonderwijs. De raad ziet grote potentie in deze onderzoeken en is benieuwd naar het verloop en de resultaten ervan.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat de instelling financieel gezond is. De begroting is sluitend. Wel valt op dat de instelling geen rekening houdt met inflatie, wat alsnog kan leiden tot een tekort op de begroting. Het Noord Nederlands Orkest is voor het grootste deel afhankelijk van de BIS-subsidie van OCW; het orkest ontvangt geen gemeentelijke of provinciale subsidies, wat de raad gezien de vele maatschappelijke activiteiten van het orkest en zijn zichtbaarheid in de regio jammer vindt.

Het Noord Nederlands Orkest licht goed toe hoe het de principes van de Governance Code Cultuur toepast. Het orkest zal in seizoen 2024 - 2025 nieuwe leden werven voor de raad van toezicht en hiermee de diversiteit binnen de raad vergroten.

Geografische spreiding

Het Noord Nederlands Orkest is gevestigd in Groningen. Binnen de categorie Symfonieorkesten wordt een goede geografische spreiding gerealiseerd op basis van de betreffende bepaling in de regeling.